

מנהיגים צעירים במבחן

כיתה ה'

על קצה המזלג

האנה'ל וננה'לותו

הספרות גדושה בתיאוריות ובמחקרים העוסקים בכישורי המנהיג, באישיותו ובמנהיגותו. המנהיג מעצם תפקידו, נתפס כבעל השפעה על מונהגיו: עליו להובילם, להנחותם, להפיח בהם תקווה וביטחון, לגלות ערנות לצורכיהם ולפעול למתן מענה הולם תוך שהוא מציב יעדים ומטרות.

חוקרים שבחנו את תופעת המנהיגות ניסו לברר מהן התכונות העושות אדם למנהיג מתוך הנחה כי מכוח אותן תכונות מנהיגותיות הוא משפיע על מונהגיו ורוכש כוח חברתי. בתיאוריות שונות נזכרות תכונות כמו: בעל חזון, מהווה דוגמה אישית, בעל כושר ניהול וארגון, אמיץ, גמיש, מחושב ועוד.

על פי גישת הרמב"ם בכוחו של אדם לרכוש את התכונות המנהיגותיות בתהליך של למידה והפנמה עד שיהפכו לחלק ממנו.

ישנן אסכולות הטוענות שמנהיגות נגזרת ונבנית מעצם התפקיד ומהאינטראקציות שבין המנהיג לבין סביבתו ואינה תלויה תכונות נרכשות או מולדות.

יום השנה לפטירתו של דוד בן גוריון, ראש הממשלה ושר הביטחון הראשון של מדינת ישראל, שחל ב-ו' בכסלו מזמן שיח בסוגיית "מנהיגות ילדים" תוך בירור ההיבטים הקשורים לתכונות המנהיג, להצהרותיו, לפועלו ולאינטראקציות שהוא מקיים עם סביבתו.

מטרות

- בירור הקווים לדמותו של מנהיג בדגש על תכונותיו, פועלו ואמירותיו.
- העלאת המודעות לחשיבותה של ההלימה בין הצהרותיו של המנהיג לבין מעשיו.
- בחינת התכונות והמעשים הנדרשים מהמנהיגים הצעירים בכיתה ובבית-הספר.

מודל הפעלה

מהלך ליצירת איגרת למנהיגים הצעירים בכיתה ובבית-הספר בעקבות בחינת היבטים בדמותו של בן גוריון כמנהיג.

קשרים לתכניות הלימודים

חינוך לשוני:

- הישג נדרש 1: האזנה ודיבור למטרות שונות.
- הישג נדרש 3: הפקת טקסטים כתובים, תקינים מבחינה לשונית והולמים מבחינה תקשורתית.
- הישג נדרש 5: הפקת מידע ולמידה מטקסטים כתובים מסוגים שונים בתחומי דעת שונים.

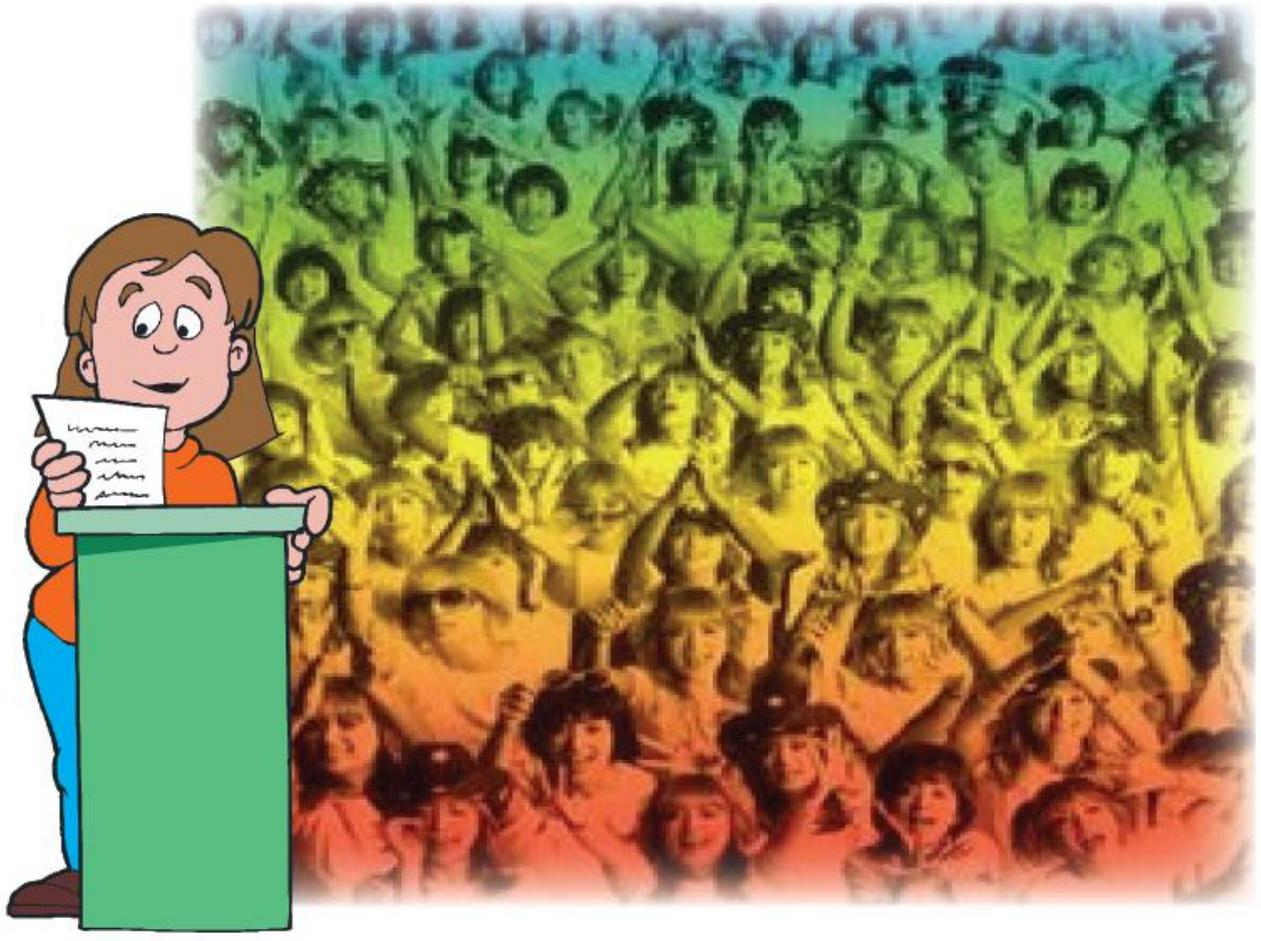
נקודות ציון בלוח השנה - יום פטירתו של בן גוריון

רוצה להנהיג

הכירו את רונית רונית מכיתה ה' בבית-ספר "הלב".
רונית רוצה למלא תפקיד של מנהיגה ולפעול למען חברת הילדים בכיתה/בבית-ספרה.

נקודות ציון בלוח השנה - יום פטירתו של בן גוריון

- שערן:
- אלו **מחשבות** הקשורות לתפקידה כמנהיגה יש לרונית?
- אלו **רגשות** מתעוררים בה? (תוכלו להתייחס לרגשות שיש לה ביחס לתפקידה כמנהיגה, ביחס לחברת הילדים שברצונה להנהיג ועוד.)
- אלו **פעולות** רונית מתכננת לעשות כמנהיגה של חברת הילדים?
- בדקו לאור השערותיכם: האם ניתן לזהות אצל רונית קשרים בין מחשבותיה, רגשותיה והפעולות שהיא מתכננת לעשות כמנהיגה? נמקו ופרטו.
- רונית צפתה בתכנית ששודרה בטלוויזיה ביום השנה לפטירתו של דוד בן גוריון. התכנית הציגה את בן גוריון כמנהיג והדגישה את הדוגמה האישית שנתן **בדבריו ובמעשיו**. יעצו לרונית כיצד תוכל לתת דוגמה אישית בדבריה ובמעשיה כמנהיגה.

קווים לדמותו של מנהיג

1. קראו את כרטיס המידע "זרקור על דוד בן גוריון" העוסק בדוד בן גוריון ראש הממשלה ושר הביטחון הראשון של מדינת ישראל.

2. זהו במידע שקראתם קווים לדמותו של בן גוריון כמנהיג:
א. מעשיו/פעולותיו:

.....
.....

ב. דבריו מלמדים על ...

.....
.....

(דוגמה אישית, אהבה לירושלים, אמונה בצה"ל, אמונה בעם היהודי, יוזמה ועוד)

3. לפניכם מספר תכונות הנדרשות ממנהיג: בעל חזון, נותן דוגמה אישית, יוזם, לוקח אחריות, משדר עוצמה, חכם, גמיש, בעל יכולת הקשבה, סבלן, סמכותי, בעל כושר ארגון, אמיץ.

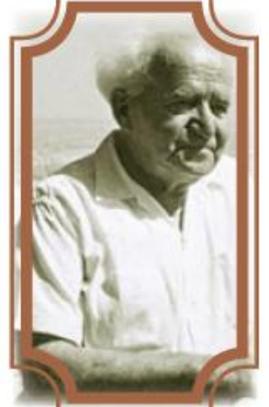
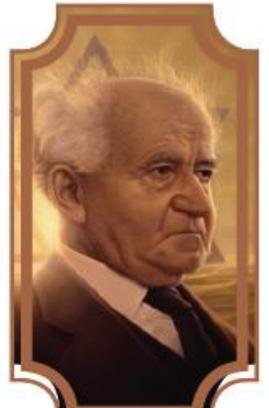
א. ציינו שלוש תכונות לפחות שניתן לזהות אצל בן גוריון.

.....

ב. בחרו מתוך הרשימה שתי תכונות הנדרשות במידה הרבה ביותר מהמנהיג/ה בכיתה ובבית-הספר, לדעתכם, ונמקו (תוכלו לציין תכונות שאינן נכללות ברשימה).

.....
.....

התכוננו להציג במליאה את התכונות הנדרשות מהמנהיג/ה בכיתה ובבית-הספר.

כרטיס מידע

כסלו

שנות

זרקור על דוד בן גוריון

כשפרש מהממשלה, התיישב בנגב כי האמין שבזכות הדוגמה האישית יילכו רבים בעקבותיו, ואכן כך היה.

בגיל 14 יסד עם נערים בני גילו את אגודת "עזרא" וכל חברי האגודה התחייבו לדבר רק עברית.

(ציטוט מדבריו)

"עתידנו אינו תלוי במה יאמרו הגויים, אלא במה יעשו היהודים."

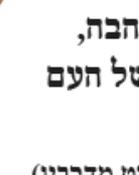
עוד כשהיה נער האמין כי נועד לגדולות וחיבר יומן אישי שבו תיעד את מעשיו. הוא שמר העתק מכל מסמך שכתב או שקיבל כאילו ידע שאנו עתידים ללמוד ממעשיו.

(ציטוט מדבריו)

"אם לארץ נשמה - הרי ירושלים נשמתה של ארץ-ישראל."

בגיל 18 החליט לעלות לארץ ישראל. עם עלייתו ארצה עבד יום-יום בפרדסים בפתח תקווה, הכשיר קרקע, סיקל אבנים ונטע עצים. העבודה הקשה לא הכריעה אותו למרות מחלת הקדחת שבה חלה שוב ושוב.

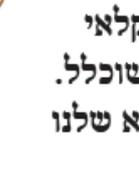

(ציטוט מדבריו)

"ירושלים נקודת המוקד של האהבה, הגעגועים, השאיפות והתקוות של העם העברי."

אומץ ליבו וכושר מנהיגותו הובילו לניצחון ישראל במלחמת העצמאות ולקליטת המוני עולים.

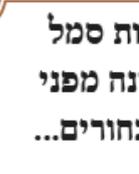

(ציטוט מדבריו)

"נקים משק יהודי רב ענפים, חקלאי חרשתי וימי. נארגן כוח הגנה משוכלל. צבא מובחר. אין לי ספק שהצבא שלנו יהיה מהמובחרים בעולם."

בשעות גורליות בחר דרך פעולה והתמיד בה למרות כל המכשולים.

(מתוך: מכתב לנער יודם פורת, 1954)

"לא באתי לשדה בוקר למען היות סמל ומופת לנוער הישראלי. באתי הנה מפני שאהבתי את המקום, אהבתי הבחורים... ואהבתי עבודת האדמה."

בן גוריון לא הסתפק אף פעם בהישגים שכבר השיג ותמיד הציב יעדים חדשים.

מהלכה למעשה

מנהיגות נבחנת בתכונות ובמעשים

- דיווח על-ידי נציגי הקבוצות תוך איסוף התכונות הנדרשות מהמנהיגים בכיתה ובבית-הספר.
- בררו באיזה אופן עשויות התכונות שעליהן דיווחתם לסייע למנהיגים הצעירים בכיתה ובבית-הספר לפעול למען סביבתם.
- האמרה של חז"ל: "נאה דורש ונאה מקיים" מתייחסת לכך שצריכה להיות התאמה בין הצהרותיו של האדם לבין מעשיו.
- תארו התנהגות של אדם שיש בה התאמה בין ההצהרות לבין המעשים.
- האם ניתן לומר על בן גוריון שהיה "נאה דורש ונאה מקיים"? פרטו והדגימו.
- האם מנהיגים בכיתה ובבית-הספר צריכים לנהוג בהתאם לאמרת חז"ל שבה דנתם? כיצד?
- כתבו "איגרת למנהיגים הצעירים" ושלבו בה את התכונות והמעשים הנדרשים מהמנהיגים הצעירים בכיתה ובבית-הספר לדעתכם (תוכלו להיעזר באיגרת המצורפת בהמשך).
- החליטו היכן תפרסמו את האיגרת שכתבתם (בלוח המודעות של מועצת התלמידים, בעיתון/אתר הבית-ספרי, בפנינת מפתח ה"ב שבבית-הספר ועוד).

איגרת למנהיגים הצעירים

איגרת למנהיגים הצעירים בכיתה ובבית - הספר

אם תקפידו להיות "נאה דורש ונאה מקיים",

אז תדעו כי מנהיגים הנכם.

אם תתבוננו סביבכם ו.....

.....

אז תדעו כי מנהיגים הנכם.

אם תשתדלו להתייעץ באחרים

ולקחת אחריות על החלטותיכם,

אז תדעו כי מנהיגים הנכם.

אם תקפידו לגלות ..... בכל מעשיכם,

אז תדעו כי מנהיגים הנכם.

אם בהתנהגותכם תגלו דוגמה אישית ותפעלו למימוש הערכים:

.....

.....

.....

אז תדעו כי מנהיגים הנכם.

נקודות ציון בלוח השנה - יום פטירתו של בן גוריון

